



Universiteit Utrecht

Beïnvloedt autoriteitsgevoeligheid bij jongeren het proces van sourcing bij bronnen met verschillende expertise niveaus?

Communicatie- en Informatiewetenschappen

Bachelor scriptie Otmar Linthorst (6551890)

Aantal woorden (exclusief inhoudsopgave, literatuurlijst en bijlagen): 6048

Begeleidster: Suzanne Kleijn

18 juli 2021

Inhoudsopgave

1. Samenvatting.....	3
2. Inleiding.....	4
2.1 Aanleiding.....	4
2.2 Theoretisch kader.....	4
2.3 Onderzoeksvraag en hypotheses.....	5
3. Methode.....	8
3.1 Dataverzamelmethode.....	8
3.2 Proefpersonen.....	8
3.3 Materiaal.....	8
3.4 Meetinstrumenten.....	9
3.4.1 Compliance scale.....	9
3.4.2 Informatievragen.....	9
3.4.3 Intentievragen.....	10
3.4.4 Extra manipulatiecheck.....	10
3.5 Procedure.....	10
3.6 Data-analyse.....	11
4. Resultaten.....	12
4.1 Manipulatiecheck.....	12
4.2 Betrouwbaarheidsanalyses.....	12
4.3 Verdeling compliance scale.....	12
4.4 Onthouden van informatie.....	12
4.5 Aannemen van informatie.....	13
5. Conclusie en discussie.....	14
5.1 Inleiding bij hypotheses.....	14
5.2 Hypotheses.....	14
5.3 Beperkingen.....	15
5.4 Vervolgonderzoek.....	16
5.5 Conclusie.....	16
6. Literatuurlijst.....	17
7. Bijlagen.....	19
7.1 Pre-test manipulaties en statistiek.....	19
7.2 Volledige vragenlijst.....	20
7.3 Statistiek demografische gegevens.....	26
7.4 Statistiek compliance scale.....	27
7.5 Statistiek informatievraag.....	28
7.6 Statistiek cued recallvraag bron.....	29
7.7 Statistiek drie intentievragen.....	30
7.8 Statistiek extra manipulatiecheck.....	31

1. Samenvatting

In onze moderne en digitale samenleving kan iedereen makkelijk informatie vergaren en verspreiden. Daarbij negeren lezers vaak broninformatie en nemen ze verkeerde beslissingen over de betrouwbaarheid van bronnen (Bråten, Strømsø, & Andreassen, 2016). In dit onderzoek staat het proces van sourcing onder jongeren centraal. Sourcing is het proces van het beoordelen van de betrouwbaarheid van een tekst en het hierbij gebruiken van bronkenmerken (Bråten, Strømsø, & Britt, 2009). Eén van de belangrijkste bronkenmerken die een rol speelt bij het beoordelen van deze betrouwbaarheid is expertise (Goldberg & Hartwick, 1990). Naarmate de bron meer expertise heeft zal men vanwege het autoriteitsprincipe (Cialdini, 2001) meer geneigd zijn te luisteren en de informatie aan te nemen en te onthouden. Het is te verwachten dat het autoriteitsprincipe voornamelijk opgaat voor mensen die autoriteitsgevoelig zijn. De onderzoeksvraag luidt: 'beïnvloedt autoriteitsgevoeligheid bij jongeren het proces van sourcing bij bronnen met verschillende expertise niveaus?'. In een experiment in de vorm van een vragenlijst onder 78 jongeren werd allereerst van alle participanten de autoriteitsgevoeligheid gemeten. Daarna kregen 37 participanten een tekst te zien van een auteur met veel expertise (conditie 1) en de andere 41 participanten kregen dezelfde tekst te zien alleen de auteur had minder expertise (conditie 2), vervolgens beantwoordden ze een aantal vragen. De resultaten lieten zien dat expertise van de bron weinig invloed heeft op het proces van sourcing. Autoriteitsgevoeligheid had wel invloed op het proces van sourcing: wanneer men lager scoorde op autoriteitsgevoeligheid was men meer geneigd de informatie aan te nemen.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

Vandaag de dag is er overal makkelijk allerlei informatie te vinden. Echter, lang niet al deze informatie is betrouwbaar. Er zijn allerlei redenen waarom een bron niet direct vertrouwd kan worden. Denk bijvoorbeeld aan commerciële belangen van de auteur, het niet beschikken over de juiste kennis of de opkomst van 'fake news'. Het is dus van groot belang om zorgvuldig om te gaan met bronnen en informatie. Het proces van het beoordelen van de betrouwbaarheid van een tekst en het hierbij gebruiken van bronkenmerken noemen we sourcing (Bråten et al., 2009). De rol van sourcing wordt steeds belangrijker door de sterk toenemende hoeveelheid informatie die tot onze beschikking staat (Bråten, Stadtler, & Salmerón, 2018). Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat lezers veelal broninformatie negeren en verkeerde beslissingen nemen wat betreft betrouwbaarheid van teksten (Bråten et al., 2016). De almaar groter wordende stroom aan informatie die tot onze beschikking staat in combinatie met het feit dat er vaak verkeerde keuzes worden gemaakt wat betreft de betrouwbaarheid van teksten, is een zorgelijke ontwikkeling. De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek is: het vergroten van het inzicht in de factoren die een rol spelen in het proces van sourcing onder jongeren, zodat in de toekomst het proces van sourcing onder deze doelgroep kan worden gestimuleerd.

2.2 Theoretisch kader

Sourcing is een gecompliceerd begrip. Het is daarom essentieel om dit begrip zo helder mogelijk te beschrijven. Zoals eerder is benoemd wordt sourcing als volgt gedefinieerd: het proces van het beoordelen van de betrouwbaarheid van een tekst en het hierbij gebruiken van bronkenmerken (Bråten et al., 2009). De lezer gebruikt beschikbare bronkenmerken om een conclusie te trekken over de betrouwbaarheid van de tekst. Deze bronkenmerken betreffen informatie over de bron/auteur van een tekst.

Voor het proces van sourcing is het van belang dat de lezer de aanwezige bronkenmerken ziet. Daarna moet de lezer deze bronkenmerken tot zich nemen en vervolgens ook onthouden. Hierna kan pas een volledige en correcte inschatting worden gemaakt van de betrouwbaarheid van de bron. Wanneer het proces van sourcing niet zorgvuldig plaatsvindt kan dit leiden tot een verkeerde inschatting van de betrouwbaarheid van een bron. Onderzoek van Bråten et al. (2016) laat zien dat dit vaak gebeurt aangezien lezers veelal broninformatie negeren en daardoor verkeerde beslissingen nemen over de betrouwbaarheid van bronnen.

Goldberg en Hartwick (1990) stellen dat expertise een belangrijke rol speelt bij het bepalen van de betrouwbaarheid van een tekst. Pornpitakpan (2004) definieert expertise als volgt: de mate waarin de bron wordt gezien als iemand die in staat is om correcte beweringen te doen. Tijdens het proces van sourcing tracht de lezer door onder andere te kijken naar de expertise van de bron, in te schatten hoe betrouwbaar de desbetreffende tekst is.

Om dit correct te kunnen inschatten moet de lezer iemand met expertise kunnen herkennen en vervolgens ook bereid zijn diens informatie aan te nemen. De bereidheid van een lezer om de verkregen informatie aan te nemen heeft te maken met de autoriteit van een bron. Autoriteit is: iemand met gezag op een bepaald terrein (Van Dale, z.d.). Expertise en autoriteit lijken nauw samen te hangen; als de bron beschikt over veel expertise op een bepaald terrein zal hij of zij ook eerder als

gezaghebbend worden gezien op dit terrein. De 'Authority View' stelt namelijk dat de informatie die een expert geeft door leken wordt gezien als autoritair (Stewart, 2020).

Ook het autoriteitsprincipe van Cialdini (2001) stelt dat men eerder geneigd is om een autoriteit te respecteren en experts te volgen. Dit principe beschrijft het proces waarbij mensen 'luisteren' naar autoritaire figuren. Op het moment dat men zelf niet in staat is om een doordachte keuze te maken wordt de verantwoordelijkheid gegeven aan een persoon waarvan wordt gedacht dat die de leiding heeft (Bullée, Montoya, Junger, & Hartel, 2018). Bij het proces van sourcing kijkt men dus naar de expertise van de bron. Als deze bron beschikt over veel expertise, creëert dat autoriteit, waardoor men meer geneigd is te luisteren en de informatie aan te nemen. Aangezien men beter luistert naar iemand met autoriteit is het ook te verwachten dat men de informatie beter zal onthouden.

Echter, de vraag die zich hierbij aandient is de volgende: gaat het autoriteitsprincipe van Cialdini (2001) wel in alle gevallen op? Binnen democratische samenlevingen wordt het geen gehoor geven aan autoriteiten in sommige gevallen ook wel gezien als een recht en zelfs een plicht van een burger (Passini & Morselli, 2009). Hiernaast kunnen er nog verscheidene redenen zijn waardoor men minder vatbaar is voor autoriteit. In het geval dat men weinig of niet vatbaar is voor autoriteit, kun je stellen dat men weinig autoriteitsgevoelig is.

Het begrip autoriteitsgevoeligheid wordt in de literatuur niet eenduidig geformuleerd. Op basis van de eerdergenoemde definitie van autoriteit zal autoriteitsgevoeligheid in dit onderzoek als volgt worden gedefinieerd: de mate waarin iemand meegaand is met een persoon met gezag op een bepaald terrein. Dit sluit goed aan bij het begrip meegaand gedrag (compliant behaviour) van Gudjonsson (1989). Hij stelt dat meegaand gedrag bestaat uit twee onderdelen. Namelijk, hoe graag iemand anderen tevreden wil houden en zijn of haar zelfvertrouwen wil beschermen in het gezelschap van anderen (Konoske, Staple, & Graf, 1979); en het ontwijken van conflicten en confrontaties en angst voor mensen in een autoriteitspositie (Irving & Hilgendorf, 1980). Meegaand gedrag wordt gezien als de mate waarin men geneigd is mee te werken met autoriteiten. Een persoon die minder autoriteitsgevoelig is zal minder meegaand gedrag vertonen, waardoor hij of zij minder snel zal luisteren naar een autoritair persoon. Als iemand zeer autoriteitsgevoelig is, zal hij of zij juist meer meegaand zijn en daardoor eerder geneigd zijn te luisteren naar een autoritair figuur.

In onderzoek van Bråten et al. (2016) werd gekeken naar de invloed die tekstuele aspecten hadden op het proces van sourcing. In dat onderzoek keken zij onder andere naar wat voor effect de plaatsing van de bron had op de mate van sourcing bij studenten. De onderzoekers concludeerden dat de studenten ongeacht de manipulaties voornamelijk hun keuzes over de onderwerpen die in de teksten aan bod kwamen baseerden op eigen meningen en ervaringen. Het is dus duidelijk dat er niet alleen moet worden gekeken naar tekstuele aspecten bij onderzoek naar sourcing. Er moet ook worden gekeken naar de lezer zelf.

Zo concludeerden Scholer, Kelly, Wu, Lee en Webber (2013) in hun onderzoek eveneens dat tekstuele aspecten niet allesbepalend zijn voor het proces van sourcing en dat er moet worden gekeken naar persoonlijkheidskenmerken om het proces van sourcing volledig te kunnen doorgronden. De autoriteitsgevoeligheid van een individu kan, zoals eerder beargumenteerd, veel invloed hebben op het proces van sourcing en de uitkomst van dit proces. Echter, autoriteitsgevoeligheid heeft voor zover bekend in de bestaande literatuur nog weinig aandacht gekregen. Aangezien autoriteitsgevoeligheid en de expertise van de bron nauw samenhangen en invloed kunnen hebben op de mate van sourcing die plaatsvindt, is het van belang dat hier meer onderzoek naar wordt gedaan. Om die reden wordt dit onderzoek uitgevoerd.

2.3 Onderzoeksvraag en hypothesen

Op basis van de hiervoor besproken literatuur is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: 'beïnvloedt autoriteitsgevoeligheid bij jongeren het proces van sourcing bij bronnen met verschillende expertise niveaus?'. Om het proces van sourcing en de aspecten die hier invloed op kunnen hebben zoals autoriteitsgevoeligheid en expertise van de bron in kaart te brengen, zijn vijf hypothesen geformuleerd. De eerste hypothese is gericht op het onthouden van informatie en de volgende drie hypothesen zijn gericht op het aannemen van informatie. Alle hypothesen worden kort toegelicht.

Hypothese 1: bij de bron met meer expertise zullen de mensen die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid de verkregen broninformatie beter onthouden dan de mensen die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid.

Toelichting: dit wordt verwacht aangezien de Authority View (Stewart, 2020) stelt dat expertise een zekere mate van autoriteit creëert. Mensen met een hogere autoriteitsgevoeligheid zijn geneigd meegaand te zijn met autoriteiten, waardoor zij beter zullen luisteren en de informatie beter zullen onthouden.

Hypothese 2: bij de bron met meer expertise zullen de mensen die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid de verkregen informatie beter onthouden dan de mensen die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid.

Toelichting: de Authority View (Stewart, 2020) stelt dat de expertise autoriteit creëert. Mensen met een hogere autoriteitsgevoeligheid hechten meer waarde aan mensen met meer autoriteit. Het is daarom te verwachten dat mensen die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid de broninformatie beter zullen onthouden als de bron beschikt over veel expertise.

Hypothese 3: bij de bron met meer expertise, zal men eerder geneigd zijn om informatie van hem of haar aan te nemen, los van de autoriteitsgevoeligheid.

Toelichting: dit wordt verwacht op basis van het feit dat de expertise van de bron een cruciale rol speelt in het proces van sourcen (Golberg & Hartwick, 1990). Verwacht wordt dat los van de score op autoriteitsgevoeligheid men eerder geneigd is de informatie aan te nemen van een bron met veel expertise aangezien deze over het algemeen wordt gezien als iemand die in staat is om correcte beweringen te doen (Pornpitakpan, 2004).

Hypothese 4: als men hoger scoort op autoriteitsgevoeligheid zal men eerder geneigd zijn om informatie aan te nemen dan wanneer men lager scoort op autoriteitsgevoeligheid, los van de expertise van de bron.

Toelichting: een onderdeel van autoriteitsgevoeligheid is het proberen te vermijden van conflicten (Irving & Hilgendorf, 1980). Het wordt verwacht dat participanten die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid daardoor eerder de informatie aannemen, ongeacht de expertise van de bron.

Hypothese 5: Als men hoger scoort op autoriteitsgevoeligheid zal men eerder geneigd zijn om informatie aan te nemen van een bron naarmate deze meer expertise heeft.

Toelichting: bij hypothese 5 is de verwachting dat er een interactie-effect wordt gevonden voor het aannemen van de informatie, waarbij men eerder de informatie aanneemt van een bron met veel expertise zoals het autoriteitsprincipe van Cialdini (2001) stelt, maar dit effect is groter voor mensen met een hogere autoriteitsgevoeligheid.

Door deze vijf hypothesen te testen kan het wetenschappelijk debat rondom sourcing en informatieverwerking onder jongeren worden uitgebreid. Daarnaast geeft het meer inzicht in het effect van autoriteitsgevoeligheid en expertise van de bron op het proces van sourcing.

3. Methode

3.1 Dataverzamelmethode

Voor dit onderzoek is een tussen-proefpersonen experiment uitgevoerd in de vorm van een 2 x 2 design. Hiervoor is gebruik gemaakt van een vragenlijst. Allereerst werden demografische gegevens bevraagd zoals leeftijd, geslacht en opleidingsniveau. Deze zijn te vinden in bijlage 7.2 en de bijbehorende statistiek in bijlage 7.3. Vervolgens werd de compliance scale (Gudjonsson, 1989) gebruikt om de autoriteitsgevoeligheid van de participanten te meten. Hierna werden de participanten willekeurig verdeeld over twee groepen. 37 participanten kwamen in conditie 1 (veel expertise) terecht en 41 participanten kwamen in conditie 2 (weinig expertise) terecht. Beide groepen lazen dezelfde tekst maar de bron was gemanipuleerd waardoor deze in conditie 1 veel expertise had en in conditie 2 weinig expertise. Later volgden een informatievraag, een bronvraag en drie intentievragen. Als laatste onderdeel volgde een extra manipulatiecheck.

3.2 Proefpersonen

De proefpersonen zijn geselecteerd door middel van convenience sampling. De participanten zijn geworven via Whatsapp, Instagram en Facebook, vervolgens is een sneeuwbaaleffect ontstaan. Dit onderzoek richtte zich specifiek op jongeren. Om die reden zijn er participanten geselecteerd met een leeftijd van tussen de 18 en 25 jaar. Minderjarige jongeren zijn niet benaderd voor dit onderzoek omdat hierbij toestemming van de ouder of verzorger nodig is. Dit was niet haalbaar aangezien de participanten online werden geworven. In totaal zijn 123 participanten gestart aan de vragenlijst, hiervan zijn uiteindelijk 78 reacties gebruikt voor het onderzoek. De 45 reacties die niet werden gebruikt waren niet serieus ingevuld of ze waren niet volledig ingevuld. De participanten kregen geen beloning voor hun deelname. Van de 78 participanten die uiteindelijk deelnamen aan het onderzoek waren 35 mannen en 43 vrouwen te onderscheiden. Het gemiddelde opleidingsniveau lag vrij hoog. 67,9% van de participanten volgde een WO opleiding of had deze afgerond en 15,4% gaf aan een HBO te volgen of deze te hebben afgerond. 11,5% van de participanten gaf aan een MBO te volgen of deze te hebben afgerond. Verder gaf 5,1% van de deelnemers aan na het voortgezet onderwijs geen verdere opleiding meer te hebben gevolgd.

3.3 Materiaal

Binnen dit onderzoek zijn verschillende onafhankelijke variabelen. Eén daarvan is de autoriteitsgevoeligheid. Deze wordt gemeten aan het begin van de vragenlijst. De autoriteitsgevoeligheid wordt in dit onderzoek meegenomen als een onafhankelijke variabele, de verwachting is namelijk dat dit een effect teweeg zal brengen op het proces van sourcing.

De andere onafhankelijke variabelen zijn de manipulaties die in de tekst zijn aangebracht. Dit betreffen manipulaties gericht op de expertise van de bron. Om te bepalen hoe de expertise moest worden gemanipuleerd is een pre-test uitgevoerd. Hieruit bleek dat een afgestudeerd master student scheikunde werd gezien als een persoon die met veel expertise iets kon zeggen over de schadelijke stoffen in een teflon pan ($M = 4.7$; $SD = .48$). Een afgestudeerd masterstudent biologie werd gezien als een persoon met minder expertise op dit gebied ($M = 2.6$; $SD = 1.17$). Dit verschil bleek ook significant ($t(9) = 13,75$; $p < .001$). Op basis hiervan is gekozen om de scheikundige als

bron met veel expertise te gebruiken en de bioloog als bron met minder expertise. Meer informatie over deze pre-test is te vinden in bijlage 7.1.

Deze manipulaties zijn verwerkt in een tekst over teflonpannen en de mogelijke schadelijke stoffen die deze pannen kunnen bevatten. Deze tekst is te vinden in bijlage 7.2. Dit was een bestaande tekst, geschreven door Noëlle van der Weel (2017), een medewerker van de Consumentenbond. Voor deze tekst is gekozen omdat het van belang was dat de participanten over het algemeen niet al te veel voorkennis hadden over het onderwerp van de tekst. Aangezien jongeren over het algemeen niet zo actief bezig zijn met koken, zo bleek uit onderzoek van Utter, Denny, Lucassen en Dyson (2016), is er gekozen voor deze tekst over pannen.

De manipulaties van de expertise zijn niet in de tekst zelf verwerkt maar boven de tekst, net onder de titel. Hiervoor is gekozen aangezien er op deze manier zo min mogelijk is veranderd aan de oorspronkelijke tekst. Wel is de bron op deze manier goed en duidelijk zichtbaar voor de participant. Bij de tekst met meer expertise staat onder de titel van de tekst het volgende: *‘Geschreven door: Kees de Boer, afgestudeerde masterstudent scheikunde’*. Bij de tekst met minder expertise staat het volgende: *‘Geschreven door: Kees de Boer, afgestudeerde masterstudent biologie’*.

3.4 Meetinstrumenten

3.4.1 Compliance scale

Om de autoriteitsgevoeligheid adequaat te meten is er gebruik gemaakt van de compliance scale (Gudjonsson, 1989). Dit is een lijst bestaande uit 20 vragen die de mate van meegaand gedrag (compliant behaviour) meten. Zoals eerder aangegeven bestaat meegaand gedrag uit twee onderdelen. Namelijk, hoe graag iemand anderen tevreden wil houden en zijn of haar zelfvertrouwen wil beschermen in het gezelschap van anderen (Konoske et al., 1979); en het ontwijken van conflicten en confrontaties en angst voor mensen in een autoriteitspositie (Irving & Hilgendorf, 1980). Dit komt goed overeen met het begrip autoriteitsgevoeligheid, daarom is gekozen voor deze schaal. Een voorbeeld van één van de 20 stellingen is: ‘ik zie mijzelf als een erg gehoorzaam persoon’. De participant moest vervolgens aangeven of dit in zijn of haar geval waar is of niet waar. De andere negentien stellingen zijn te vinden in bijlage 7.2. De beschrijvende statistiek is te vinden in bijlage 7.4.

3.4.2 Informatievragen

Om te meten in welke mate de participanten de informatie uit de tekst hadden onthouden werd een informatievraag gesteld. Deze luidt als volgt: ‘Probeer nu de vijf belangrijkste punten die in de tekst aan bod kwamen te benoemen. Denk hierbij aan wat er wordt gezegd over de stof PFOA, de teflonpan en eventuele alternatieven. Als je niet alle punten meer weet dan is dit geen probleem, probeer dan de punten te benoemen die je nog wel hebt onthouden’. Voor elk van de vijf benoemde onderwerpen werd een punt toegekend. Deze onderwerpen waren: PFOA verboden (sinds 2015), slijtage teflon schadelijk, pan met teflon laag niet leeg verhitten, teflon laag schadelijk voor vogels, keramische anti-aanbaklaag is veiliger. Er waren dus maximaal 5 punten te behalen. Deze informatievraag is te zien in bijlage 7.2, de bijbehorende statistiek in bijlage 7.5.

Vervolgens werd een bronvraag gesteld om te kijken of de participant wel naar de bron had gekeken en deze ook had onthouden. Deze vraag was voor de participanten uit beide condities hetzelfde en luidde als volgt: ‘Noteer alles wat je je nog kunt herinneren van de bron/auteur van de tekst. Denk hierbij aan de naam en de afgeronde opleiding’. Voor de naam van de bron werd 1 punt toegekend

(voor- of achternaam of beiden). Voor het niveau van de afgeronde opleiding werd 1 punt toegekend (master). Vervolgens werd nog een punt toegekend voor de afstudeerrichting (scheikunde of biologie). Er waren dus maximaal 3 punten te behalen. Deze vraag is terug te vinden in bijlage 7.2 en de bijbehorende statistiek in bijlage 7.6.

3.4.3 Intentievragen

Om de mate waarin de informatie werd aangenomen te meten werd gebruik gemaakt van drie intentievragen. Een voorbeeld van een intentievraag is: 'Ik zou deze tekst gebruiken als bron als ik zelf een stuk schreef over schadelijke stoffen in pannen'. Aan de hand van een vijfpunts Likertschaal kon de participant aangeven in welke mate hij of zij het hier mee eens is (1 = Helemaal niet mee eens en 5 = Helemaal mee eens). Van deze drie vragen werd gezamenlijk een schaal gemaakt. Aan de hand daarvan werd gemeten in welke mate de participant de tekst zou gebruiken en dus de informatie zou aannemen. Deze intentievragen zijn wederom te vinden in bijlage 7.2. De bijbehorende statistiek staat in bijlage 7.7.

3.4.4 Extra manipulatiecheck

Als laatste is er nog een extra manipulatiecheck uitgevoerd. Deze is te zien in bijlage 7.2. Het doel van deze check was om te achterhalen of de manipulaties wat betreft de expertise van de bronnen (scheikunde en bioloog) waren gelukt. De vraag die gesteld werd luidt als volgt: 'Een afgestudeerde masterstudent scheikunde beschikt over de kennis en competentie om inhoudelijk iets te zeggen over schadelijke stoffen die vrijkomen in een pan'. Deze vraag werd ook gesteld voor de andere bron, namelijk een afgestudeerde masterstudent biologie. De participanten uit beide condities kregen deze manipulatiecheck te zien om een goed beeld te krijgen van hoe de participanten in beide condities beide auteurs beoordeelden. Aan de hand van een vijfpunts Likertschaal kon de participant aangeven in welke mate hij of zij het eens was met de stelling (1 = Helemaal niet mee eens en 5 = Helemaal mee eens). De statistiek is te vinden in bijlage 7.8.

3.5 Procedure

De participanten werden via Whatsapp, Instagram en Facebook benaderd. Zodra de participanten op de link naar de vragenlijst klikten kregen zij een korte tekst te zien. Deze tekst gaf informatie over de vragenlijst en de deelname aan het onderzoek. Deze integrale tekst is te vinden in bijlage 7.2. De proefpersonen werden op een voorzichtige wijze geïnformeerd over het doel van het onderzoek. Dit is gedaan door te zeggen: 'ik doe een onderzoek naar informatieverwerking onder jongeren'. Op deze manier wisten de participanten niet van tevoren dat het onderzoek over het proces van sourcing ging.

Ook is ervoor gekozen niet te vertellen dat de autoriteitsgevoeligheid wordt gemeten, aangezien dit een negatieve ondertoon kan hebben. Er is gekozen voor een verwoording met een iets zachtere, minder negatieve ondertoon: 'ook stel ik vragen die je bereidheid om je aan te passen aan de wensen van anderen meten'. Verder werd aangegeven dat deelname aan het onderzoek ongeveer vijftien minuten duurt en dat de deelname volledig vrijwillig is. Ook is benoemd dat er geen verplichting was om de vragenlijst af te maken zodra deze eenmaal was gestart.

Zodra de participant aangaf akkoord te gaan en deel te nemen aan het onderzoek kreeg hij of zij de onderdelen zoals eerder besproken in een standaardvolgorde te zien. De vragenlijst begon met de demografische gegevens, toen volgden de compliance scale, de tekst, de informatie- en bronvraag, de drie intentievragen en daarna volgde de afsluitende manipulatiecheck. Voor elke vraag of

vervolgstap in de vragenlijst kreeg de participant een korte en heldere toelichting, zodat de participant wist wat er van hem of haar werd verwacht. Na het beantwoorden van een vraag en het verder klikken kon de participant niet meer terug naar deze vraag. Zodra de participant de vragenlijst had afgerond kreeg hij of zij een kort bericht te zien waarin hij of zij werd bedankt voor zijn of haar deelname aan het onderzoek. De vragenlijst is te vinden in bijlage 7.2.

3.6 Data-analyse

De vragenlijst heeft in totaal 78 volledige reacties opgeleverd. De data die deze reacties hebben gegenereerd zijn ingevoerd en verwerkt in SPSS. Allereerst zijn er betrouwbaarheidsanalyses uitgevoerd voor de compliance scale en de drie intentievragen. Deze drie intentievragen zijn gezamenlijk ingezet om de mate waarin men de informatie aannam te meten. Vervolgens is er om hypothese 1 en 2 te testen gebruik gemaakt van een onafhankelijke t-toets. Hypothese 3, 4 en 5 konden gezamenlijk worden getest. Hiervoor is een lineaire univariate toets uitgevoerd.

4. Resultaten

4.1 Manipulatiecheck

Zoals in de methode is benoemd was er aan het einde van de vragenlijst een extra manipulatiecheck om te achterhalen of de manipulaties (scheikunde en bioloog) daadwerkelijk waren gelukt. Bij conditie 1 (scheikundeversie) was het verschil in score tussen de scheikundige ($M = 4.03$; $SD = .90$) en de bioloog ($M = 3.08$; $SD = 1.01$) significant ($t(36) = 6.42$; $p < .001$). De scheikundige werd dus binnen deze conditie inderdaad gezien als een persoon met meer expertise dan de bioloog. Dit was ook het geval bij conditie 2 (biologieconditie). Hier was het verschil in score tussen de scheikundige ($M = 4.07$; $SD = .88$) en de bioloog ($M = 3.54$; $SD = .87$) ook significant ($t(40) = 3.89$; $p = .001$). Kortom, de manipulaties van de expertise zijn in dit onderzoek geslaagd.

4.2 Betrouwbaarheidsanalyses

Allereerst is in de vragenlijst de betrouwbaarheid van de 20 stellingen van de compliance scale van Gudjonsson (1989) gemeten. De betrouwbaarheid van deze 20 stellingen was goed ($\alpha = .736$). Het weglaten van één of meer van de stellingen had weinig positieve invloed op de score van de Cronbach's Alpha. Om deze reden is besloten om alle 20 vragen gezamenlijk mee te nemen in de analyse als indicator voor autoriteitsgevoeligheid.

Ook voor de drie intentievragen uit de vragenlijst moest een betrouwbaarheidsanalyse worden gedaan. Deze zijn namelijk gezamenlijk gebruikt om de mate waarin men de informatie aannam te meten. De analyse liet zien dat de betrouwbaarheid bij de scheikundeversie goed was ($\alpha = .657$). Dit was ook het geval voor de betrouwbaarheid bij de biologievergie ($\alpha = .660$). Ook bij deze stellingen was het niet zinvol om één van de stellingen niet mee te nemen in de analyse.

4.3 Verdeling compliance scale

Om de hypotheses te kunnen testen was het van belang dat er een scheiding werd gemaakt tussen participanten met een hogere autoriteitsgevoeligheid en participanten met een lagere autoriteitsgevoeligheid. Op basis van de scores op de compliance scale zijn de participanten ingedeeld op lagere autoriteitsgevoeligheid (≤ 9) of hogere autoriteitsgevoeligheid (≥ 10). 38 participanten (48,7%) scoorden namelijk een 9 of lager en 40 participanten (51,3%) scoorden een 10 of hoger. Dit was een goed punt om de grens te trekken tussen lagere autoriteitsgevoeligheid en hogere autoriteitsgevoeligheid, aangezien dit bijna in het midden van de mogelijke score lag en het aantal participanten bijna gelijk was verdeeld.

4.4 Onthouden van informatie

Hypothese 1: bij de bron met meer expertise zullen de mensen die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid de verkregen informatie beter onthouden dan de mensen die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid. Hiervoor is gekeken naar de scores op de autoriteitsgevoeligheid in combinatie met de mate waarin men de informatie uit de tekst onthield in de versie met veel expertise (scheikunde). Het verschil in score op de informatievraag tussen mensen met een lage autoriteitsgevoeligheid ($M = 2.82$; $SD = 1.56$) en mensen met een hogere autoriteitsgevoeligheid (M

= 3.20; $SD = 1.21$) in de scheikundeconditie was niet significant ($t(35) = -.797$; $p = .408$). In absolute getallen is hier een verschil te zien in de gemiddelden, echter dit was niet significant.

Hypothese 2: bij een bron met meer expertise zullen de mensen die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid de verkregen broninformatie beter onthouden dan de mensen die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid. De participanten die hoger scoorden op autoriteitsgevoeligheid ($M = 1.40$; $SD = 1.12$) scoorden ongeveer even hoog als de participanten die lager scoorden op autoriteitsgevoeligheid ($M = 1.36$; $SD = 1.18$). Er was geen sprake van een significant verschil ($t(35) = -.095$; $p = .925$).

4.5 Annemen van informatie

Zoals in de methode is benoemd, worden hypothese 3, 4 en 5 gezamenlijk beantwoord. Hiervoor is gebruik gemaakt van een lineaire univariate toets. De lineaire univariate toets liet zien dat het hoofdeffect van expertise op de mate waarin informatie werd aangenomen niet significant was $F(1,74) = .114$; $p = .737$. Hypothese 3 wordt verworpen. Vervolgens liet de toets zien dat het hoofdeffect van autoriteitsgevoeligheid op de mate waarin informatie wordt aangenomen wel significant is $F(1,74) = 4.976$; $p = .029$. Echter, dit effect was in de andere richting dan verwacht (een lagere autoriteitsgevoeligheid resulteerde in het meer aannemen van informatie). Hypothese 4 wordt dus verworpen. Verder liet de toets zien dat er geen sprake was van een significant interactie-effect tussen expertise en autoriteitsgevoeligheid $F(1,74) = 1,147$; $p = .288$. Hypothese 5 moet worden verworpen.

5. Conclusie en discussie

5.1 Inleiding bij hypothesen

In dit onderzoek stond het proces van sourcing in combinatie met autoriteitsgevoeligheid en expertise van de bron centraal. Expertise speelt een belangrijke rol bij het bepalen van de betrouwbaarheid van een tekst (Goldberg & Hartwick, 1990) en dus in het proces van sourcing. Meer expertise van de bron leidt tot meer autoriteit (Stewart, 2002). Over het algemeen is men vanwege het autoriteitsprincipe (Cialdini, 2001) geneigd te luisteren naar autoriteiten. Het is aannemelijk dat een lage autoriteitsgevoeligheid er toe zal leiden dat men minder waarde hecht aan autoriteit en expertise. De autoriteitsgevoeligheid van een individu kan dus invloed hebben op het proces van sourcing. De onderzoeksvraag werd als volgt opgesteld: beïnvloedt autoriteitsgevoeligheid bij jongeren het proces van sourcing bij bronnen van verschillende expertise niveaus? Om deze onderzoeksvragen te beantwoorden zijn vijf hypothesen opgesteld en getoetst. De uitkomsten hiervan worden hieronder behandeld.

5.2 Hypothesen

Hypothese 1: bij de bron met meer expertise zullen de mensen die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid de verkregen informatie beter onthouden dan de mensen die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid. Uit de resultaten bleek dat deze hypothese niet klopte. Deze bevinding is in strijd met de besproken literatuur. Aan de hand van de besproken literatuur over het autoriteitsprincipe van Cialdini (2001) was namelijk te verwachten dat er meer wordt geluisterd naar mensen met expertise en autoriteit, al helemaal als men hoger scoort op autoriteitsgevoeligheid. Dit zou vervolgens ook leiden tot het beter onthouden van de informatie. Deze aanname werd dus niet bevestigd. Wellicht kan dit verklaard worden door het feit dat de autoriteitsgevoelige participanten meer gevoelig waren voor de klassieke invulling van het begrip autoriteit. Dit is gericht op straf, dwang en drang (Bom & Wiebenga, 2017). Hierbij kun je denken aan politie, leerkrachten en ouders. De scheikundige beschikte in dit geval over veel relevante kennis, waardoor het in de lijn van verwachting lag dat hij eerder als autoritair werd gezien. Desalniettemin is het mogelijk dat hij niet genoeg als autoritair werd gezien door de participanten, als voornamelijk de klassieke invulling van het begrip autoriteit voor hen van toepassing was. Dit biedt mogelijkheden voor toekomstig onderzoek, dit zal in sectie 5.3 verder worden toegelicht.

Hypothese 2: bij een bron met meer expertise zullen de mensen die hoger scoren op autoriteitsgevoeligheid de verkregen broninformatie beter onthouden dan de mensen die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid. De Authority View (Stewart, 2020) stelt dat expertise autoriteit creëert. Tegelijkertijd stelt het autoriteitsprincipe van Cialdini (2001) dat men geneigd is te luisteren naar mensen met autoriteit. Aangezien een persoon met een hoge autoriteitsgevoeligheid veel waarde hecht aan iemand met autoriteit, zal hij eerder luisteren en de broninformatie beter onthouden. Deze aanname bleek onjuist. Dit kan wederom worden verklaard door de klassieke invulling van het begrip autoriteit, zoals hiervoor besproken.

Hypothese 3: bij de bron met meer expertise, zal men eerder geneigd zijn om informatie van hem of haar aan te nemen, los van de autoriteitsgevoeligheid. De resultaten lieten zien dat de expertise van de bron geen invloed heeft op de mate waarin informatie wordt aangenomen. De participanten gaven bij de extra manipulatiecheck wel degelijk aan de scheikundige als een persoon te zien met meer expertise, desalniettemin werd de informatie van hem niet meer aangenomen dan van de persoon met minder expertise op dit gebied (bioloog). Dit was een onverwachte bevinding

aangezien het niet overeenkomt met de Authority View (2020). Deze stelt dat de informatie die een expert geeft, door een leek wordt gezien als autoritair. Hierdoor neemt de leek de informatie eerder aan. De onverwachte uitkomst kan worden verklaard door het feit dat lezers vaak broninformatie negeren en verkeerde beslissingen nemen over de betrouwbaarheid van bronnen zoals Braten et al. (2016) stellen. Dit wordt ook nog eens bevestigd door de bronvraag die werd gesteld in dit onderzoek. Uit deze vraag bleek dat de participanten gemiddeld, ongeacht de expertise van de bron, nog niet de helft van de mogelijke punten behaalden. Er werd dus maar weinig gekeken naar de bron, waardoor expertise van de bron weinig invloed had op de mate waarin de informatie werd aangenomen.

Hypothese 4: als men hoger scoort op autoriteitsgevoeligheid zal men eerder geneigd zijn om informatie aan te nemen dan wanneer men lager scoort op autoriteitsgevoeligheid, los van de expertise van de bron. Deze hypothese bleek onjuist. Er was wel een hoofdeffect van autoriteitsgevoeligheid op de mate waarin de informatie werd aangenomen, alleen in de andere richting dan verwacht. Uit de resultaten bleek namelijk dat naarmate men lager scoorde op autoriteitsgevoeligheid men meer geneigd was de informatie aan te nemen. Op basis van de literatuur werd verondersteld dat wanneer men autoriteitsgevoelig is, men tracht de confrontatie met anderen te vermijden (Irving & Hilgendorf, 1980), wat ertoe zal leiden dat men eerder geneigd is de informatie aan te nemen. Een eenduidige verklaring voor het onverwachte resultaat kan niet worden gegeven. Wel is deze bevinding een zeer interessant aanknopingspunt voor vervolgonderzoek. Hier zullen in sectie 5.3 dan ook concrete aanbevelingen voor worden gedaan.

Hypothese 5: Als men hoger scoort op autoriteitsgevoeligheid zal men eerder geneigd zijn om informatie aan te nemen van een bron naarmate deze meer expertise heeft. Dit bleek niet het geval. Dit komt niet overeen met de behandelde literatuur. Op basis van het autoriteitsprincipe van Cialdini (2001) werd verwacht dat men geneigd is eerder informatie van een persoon met expertise aan te nemen. Bij een persoon met een hogere autoriteitsgevoeligheid zou de expertise van de bron er in nog grotere mate toe leiden dat de informatie werd aangenomen. Echter, de resultaten lieten dit niet zien. Dit kan, zoals eerder benoemd, gedeeltelijk worden verklaard door het feit dat men weinig kijkt naar de expertise van de bron. Ook kan gesteld worden dat autoriteit en expertise minder samenhangen in relatie tot het aannemen van informatie dan in eerste instantie gedacht, mede doordat er door de lezer weinig wordt gekeken naar de expertise van de bron.

5.3 Beperkingen

Dit onderzoek kent zijn beperkingen. Allereerst werden de participanten online benaderd, vervolgens vulden zij de vragenlijst allen ook online in. Er was dus geen zicht op onder welke omstandigheden de vragenlijsten zijn ingevuld. Dit kan invloed hebben gehad op de resultaten. Daarbij komt dat de compliance scale van Gudjonsson (1989) confronterend kan zijn geweest voor sommige participanten. Het betrof zeer directe vragen over een onderwerp dat voor sommigen een negatieve ondertoon kan hebben. Hierdoor is het mogelijk dat niet alle participanten deze schaal waarheidsgetrouw invulden.

Een ander aspect dat van invloed kan zijn is het onderwerp van de gebruikte tekst: over teflonpannen en de schadelijke stoffen daarin. De data laten zien dat veel participanten hun deelname stopten bij de start van de tekst over teflonpannen. Deze tekst was gekozen vanwege het feit dat jongeren hier hoogstwaarschijnlijk weinig voorkennis over hebben. Maar het hebben van weinig voorkennis heeft wellicht een reden, namelijk dat jongeren hoogstwaarschijnlijk weinig

interesse hebben voor dit onderwerp. Uit onderzoek onder 8500 studenten is gebleken dat maar 54% van hen één of meer dan één keer per maand zelf eten kookt (Utter et al., 2016). Het lijkt er dus op dat veel participanten het onderwerp over teflonpannen niet interessant genoeg vonden en daarom hun deelname aan het onderzoek staakten. Ook is het belangrijk op te merken dat 78 volledig ingevulde reacties geen groot aantal is.

5.4 Vervolgonderzoek

In vervolgonderzoek is het van belang dat er meer participanten worden geworven en daarbij kan er voor gekozen worden om de vragenlijsten fysiek af te nemen met een tekst die meer aansluit bij de interesses van de participanten. Zoals eerder benoemd kan ook de klassieke invulling van het begrip autoriteit invloed hebben gehad op de resultaten van dit onderzoek. Daarom is het voor vervolgonderzoek de moeite waard om wel voor klassieke vormen van autoriteit te kiezen, door bijvoorbeeld gebruik te maken van een politiecommissaris. Dit kan nieuwe inzichten opleveren. De andere aanbeveling voor toekomstig onderzoek is gericht op het achterhalen van de oorzaak van het onverwachte resultaat van autoriteitsgevoeligheid op de mate waarin informatie wordt aangenomen. Namelijk, de participanten die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid zijn meer geneigd om de informatie aan te nemen. In vervolgonderzoek moeten dezelfde intentievragen worden gesteld die ook in dit onderzoek zijn gebruikt. Vervolgens moeten open vragen aan de participanten worden gesteld waarin wordt gevraagd een toelichting te geven op de eerder ingevulde intentievragen. Open vragen zijn vaak betrouwbaar en valide (Vannette, 2014). Het wordt dan mogelijk om te verklaren waarom de participanten die lager scoren op autoriteitsgevoeligheid meer geneigd zijn de informatie aan te nemen.

5.5 Conclusie

De onderzoeksvraag 'beïnvloedt de autoriteitsgevoeligheid bij jongeren het proces van sourcing bij bronnen van verschillende expertise niveaus?' kan worden beantwoord. De autoriteitsgevoeligheid heeft invloed op het proces van sourcing. Deze invloed is minder groot dan verwacht. Ook is deze invloed zichtbaar in een andere richting dan verwacht. Zo lieten de resultaten zien dat men eerder geneigd is informatie aan te nemen als men lager scoort op autoriteitsgevoeligheid. Dit is een interessant aanknopingspunt voor vervolgonderzoek, daarom zijn ook concrete aanbevelingen gedaan. Verder bleek dat de expertise van de bron weinig effect heeft op de mate waarin informatie wordt aangenomen. Dit komt niet overeen met het autoriteitsprincipe van Cialdini (2001) en de Authority View (Stewart, 2020). Wel kan dit verklaard worden door het feit dat men tegenwoordig te weinig kritisch kijkt naar de bron. Dit is in eerder onderzoek van Bråten et al. (2016) geconstateerd en werd in dit onderzoek bevestigd.

6. Literatuurlijst

- Bom, H., & Wiebenga, E. (2017). Verbindend gezag. *Tijdschrift voor Psychotherapie*, 43(4), 269-289. <https://doi.org/10.1007/s12485-017-0206-8>
- Bråten, I., Stadtler, M., & Salmerón, L. (2018). *The role of sourcing in discourse comprehension*. In M. F. Schober, D. N. Rapp, & M. A. Britt (Eds.), *Routledge handbooks in linguistics. The Routledge handbook of discourse processes* (pp. 141–166). New York, Verenigde Staten: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315687384-10>
- Bråten, I., Strømsø, H. I., & Andreassen, R. (2016). Sourcing in professional education: Do text factors make any difference? *Reading and Writing*, 29(8), 1599-1628. <https://doi.org/10.1007/s11145-015-9611-y>
- Bråten, I., Strømsø, H. I., & Britt, M. A. (2009). Trust matters: Examining the role of source evaluation in students' construction of meaning within and across multiple texts. *Reading Research Quarterly*, 44, 6-28. <https://doi.org/10.1598/RRQ.41.1.1>
- Bullée, J. W., Montoya, L., Junger, M., & Hartel, P. (2018). Het succes van social engineering. *Tijdschrift voor veiligheid*, 17, 1-2. <https://doi.org/10.5553/TvV/187279482018017102004>
- Cialdini, R. B. (2001). Harnessing the science of persuasion. *Harvard Business Review*, 79(9), 72-79. <https://doi.org/10.1038/scientificamerican0201-76>
- Goldberg, M. E., & Hartwick, J. (1990). The effects of advertiser reputation and extremity of advertising claim on advertising effectiveness. *Journal of Consumer Research*, 17(2), 172-179. <https://doi.org/10.1086/208547>
- Gudjonsson, G. H. (1989). Compliance in an interrogative situation: A new scale. *Personality and Individual Differences*, 10(5), 535-540. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(89\)90035-4](https://doi.org/10.1016/0191-8869(89)90035-4)
- Irving, B., & Hilgendorf, L. (1980). *Police interrogation: A case study of current practice*. Verenigd Koninkrijk: HM Stationery Office. <https://doi.org/10.1037/e449602008-001>
- Konoske, P., Staple, S., & Graf, R. G. (1979). Compliant reactions to guilt: Self-esteem or self-punishment. *The Journal of social psychology*, 108(2), 207-211. <https://doi.org/10.1080/00224545.1979.9711633>

- Passini, S., & Morselli, D. (2009). Authority relationships between obedience and disobedience. *New Ideas in Psychology, 27*(1), 96-106. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2008.06.001>
- Pornpitakpan, C. (2004). The persuasiveness of source credibility: A critical review of five decades' evidence. *Journal of Applied Social Psychology, 34*(2), 243-281. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2004.tb02547.x>
- Scholer, F., Kelly, D., Wu, W. C., Lee, H. S., & Webber, W. (2013). The effect of threshold priming and need for cognition on relevance calibration and assessment. *Proceedings of the 36th international ACM SIGIR conference on Research and development in information retrieval, 623-632*. <https://doi.org/10.1145/2484028.2484090>
- Stewart, C. (2020). Expertise and authority. *Episteme, 17*(4), 420-437. <https://doi.org/10.1017/epi.2018.43>
- Utter, J., Denny, S., Lucassen, M., & Dyson, B. (2016). Adolescent cooking abilities and behaviors: Associations with nutrition and emotional well-being. *Journal of nutrition education and behavior, 48*(1), 35-41. <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2015.08.016>
- Van Dale. (z.d.). Autoriteit. In *Van Dale*. Geraadpleegd op 12 april 2021, van <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/autoriteit#.YOb4sugzY2y>
- Van der Weel, N. (2017, 26 januari). *Zijn teflonpannen gevaarlijk?* De Consumentenbond. <https://www.consumentenbond.nl/inductiekookplaat/zijn-teflonpannen-gevaarlijk>
- Vannette, D. L. (2014). *Questionnaire design: Theory and best practices* [Powerpoint-slides]. Institute for Research in the Social Sciences, Stanford University. <https://css-center.stanford.edu/sites/default/files/Questionnaire%20Design%201.pdf>

7. Bijlagen

7.1 pre-test manipulaties en statistiek

Je krijgt zo 9 korte stellingen te zien. Geef bij elke stelling aan in welke mate je het eens bent met de stelling. Er zijn geen foute antwoorden en denk daarom ook vooral niet te lang na per stelling. Je kunt op elk moment stoppen met het invullen van de vragenlijst door simpelweg het tabblad te sluiten. Het is niet mogelijk om te pauzeren tijdens het invullen van deze vragenlijst.

- Een afgestudeerde masterstudent scheikunde beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over een gezonde levensstijl.
- **Een afgestudeerde masterstudent scheikunde beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over schadelijke stoffen die vrijkomen in een pan.**
- Een afgestudeerde masterstudent scheikunde beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over de werking van het menselijk lichaam.
- Een afgestudeerde masterstudent biologie beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over een gezonde levensstijl.
- **Een afgestudeerde masterstudent biologie beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over het vrijkomen van schadelijke stoffen in een pan.**
- Een afgestudeerde masterstudent biologie over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over de werking van het menselijk lichaam.
- Een chef-kok beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over een gezonde levensstijl.
- **Een chef-kok beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over het vrijkomen van schadelijke stoffen in een pan.**
- Een chef-kok beschikt over de kennis en deskundigheid om inhoudelijk iets te zeggen over de werking van het menselijk lichaam.

De participanten (10 in totaal) konden aangeven in welke mate zij het eens waren met deze stellingen aan de hand van een vijfpunts Likertschaal (1 = Helemaal niet mee eens en 5 = Helemaal mee eens). De stellingen werden in een volledig willekeurige volgorde aan de participanten getoond. Alleen de stellingen die hierboven dikgedrukt zijn aangegeven waren relevant, de rest is gebruikt als opvullers.

Statistiek

Expertise	Aantal participanten	Gemiddelde score (uit 5)	Standaardafwijking	Significantie (t.o.v. de laagste score, de bioloog)
Scheikundige	10	4.7	.483	.00
Bioloog	10	2.6	1.174	-
Chef-kok	10	3.5	1.080	1.00

7.2 Volledige vragenlijst

Onderdeel 1: Informed consent

Hartelijk dank dat je wilt deelnemen aan mijn scriptieonderzoek!

Ik, Otmar Linthorst, doe voor mijn studie Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de Universiteit Utrecht onderzoek naar informatieverwerking onder jongeren. Om deze reden ben ik zoek naar mensen tussen de 18 en 25 jaar. Je zal een vragenlijst krijgen, het invullen van deze vragenlijst zal ongeveer 15 minuten in beslag nemen. Ik vraag naar demografische gegevens zoals leeftijd, geslacht en opleiding, ook stel ik vragen die je bereidheid om je aan te passen aan de wensen van anderen meten. Verder vraag ik je om een korte tekst te lezen en hier een aantal vragen over te beantwoorden. Het invullen van deze vragenlijst kan dus enige inspanning van je vereisen.

Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig. Je hebt op elk moment de mogelijkheid om te stoppen met je deelname. Je hoeft dit niet te melden, je kunt dan gewoon stoppen. De gegevens die dit onderzoek oplevert zullen anoniem worden verwerkt en beheerd door mij. Ook zal de informatie niet gedeeld worden met derden. De gegevens zullen tien jaar in een beveiligde omgeving worden bewaard; als je hier bezwaar tegen hebt dan kan je helaas niet participeren.

In het geval dat je op basis van dit onderzoek een klacht hebt dan kun je deze melden bij de functionaris van gegevensbescherming van de Universiteit Utrecht. Je kunt dan mailen naar: privacy@uu.nl. Verder kun je voor vragen voorafgaand, tijdens of na dit onderzoek mij bellen op het nummer: 06 38544720.

Bij voorbaat veel dank!

Onderdeel 2: Toestemming

Ja, ik heb de informatie gelezen en begrepen. Ik geef toestemming om mijn antwoorden te gebruiken voor wetenschappelijk onderzoek

Onderdeel 3: Demografische gegevens

Wat is je leeftijd?

- Onder de 18 jaar
- 18 tot en met 25 jaar
- 26 jaar of ouder

Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw
- Anders, namelijk ...
- Dat zeg ik liever niet

Wat is je hoogst genoten opleiding met of zonder diploma?

- Voortgezet onderwijs
- MBO
- HBO
- Universiteit
- Anders, namelijk ...

Onderdeel 4: compliance scale

Je krijgt nu eerst 20 stellingen te zien. Deze stellingen meten je bereidheid om je aan te passen aan de wensen van anderen. Geef aan of de stelling bij je past of niet. Dit kun je doen door de stelling te beantwoorden met waar of niet waar.

1. Ik word snel overtuigd door mensen als ik onder druk wordt gezet	waar/niet waar
2. Ik vind het erg lastig om het mensen te zeggen als ik het met ze oneens ben	waar/niet waar
3. Door mensen in een autoriteitspositie voel ik me oncomfortabel en ongemakkelijk	waar/niet waar
4. Ik ben geneigd om mee te gaan met mensen die er op staan dat ze gelijk hebben	waar/niet waar
5. Ik ben geneigd om snel gealarmeerd of bang te worden als ik in het gezelschap ben van mensen met autoriteit	waar/niet waar
6. Ik doe erg mijn best om mensen in een autoriteitspositie niet te beledigen	waar/niet waar
7. Ik zou mijzelf omschrijven als een zeer gehoorzaam persoon	waar/niet waar
8. Ik ben geneigd om mee te gaan met wat mensen mij zeggen zelfs als ik weet dat ze fout zitten	waar/niet waar
9. Ik geloof in het vermijden van veeleisende en beangstigende situaties in plaats van de confrontatie opzoeken	waar/niet waar
10. Ik probeer anderen tevreden te stellen	waar/niet waar
11. Het oneens zijn met anderen neemt vaak meer tijd in beslag dan dat dit waard is	waar/niet waar
12. Over het algemeen geloof ik in doet wat mij wordt opgedragen	waar/niet waar
13. Als ik onzeker ben over dingen ben ik geneigd aan te nemen wat mensen mij vertellen	waar/niet waar
14. Over het algemeen probeer ik de confrontatie met andere mensen te vermijden	waar/niet waar
15. Als kind deed ik altijd wat mijn ouders mij opdroegen	waar/niet waar
16. Ik probeer ontzettend te doen wat er van mij wordt gevraagd	waar/niet waar
17. Ik maak me niet te veel zorgen over wat andere mensen van mij denken	waar/niet waar
18. Ik verzet mij flink als ik onder druk gezet wordt om iets te doen wat ik niet wil doen	waar/niet waar
19. Ik zou nooit mee gaan in wat mensen mij zeggen met als doel ze tevreden te houden	waar/niet waar
20. Toen ik een kind was nam ik soms de schuld op mij voor iets wat ik niet had gedaan	waar/niet waar

(vraag 17, 18 en 19 zijn voor de analyse omgeschaald)

Onderdeel 5: Tekst met meer expertise of tekst met minder expertise

Nu zal je een korte tekst te zien krijgen. Lees deze aandachtig door; er zullen vervolgens een aantal vragen over worden gesteld.

Versie met veel expertise (scheikundige). De manipulatie is in het geel zichtbaar.

Zijn teflonpannen gevaarlijk?

Geschreven door: Kees de Boer, afgestudeerde masterstudent **scheikunde** werkzaam bij TU Delft

Teflonpannen hebben geen goede reputatie. Ze zouden kankerverwekkende stoffen bevatten en vogels in huis kunnen doodgaan door de schadelijke dampen uit de pannen. Zijn pannen met een antiaanbaklaag echt gevaarlijk?

De officiële benaming voor teflon is PTFE. Deze antiaanbaklaag heeft al jaren een slechte reputatie. De grote boosdoener is de stof PFOA. Deze stof werd jaren geleden veel gebruikt in teflon, tot PFOA in 2012 officieel in verband werd gebracht met onder andere verschillende vormen van kanker. Daarom is het sinds 2015 verboden om PFOA in consumentenproducten te gebruiken.

Geen PFOA meer

Fabrikanten zijn al ruim voor 2015 begonnen met het uitbannen van PFOA in consumentenproducten. Eind 2013 deden we een test van 20 koekenpannen met antiaanbaklaag, en in geen enkele van de 14 pannen met teflonlaag zat nog PFOA. Nu het verbod al ruim 2 jaar van kracht is, is het niet te verwachten dat er nog PFOA gebruikt wordt in teflonpannen of welke andere producten dan ook. Dus PTFE, oftewel teflon mag wel gebruikt worden, maar de giftige stof PFOA niet meer.

Slijten

PTFE is wereldwijd uitgebreid onderzocht op zijn bestanddelen, en er zijn geen aanwijzingen dat er andere stoffen in zitten die schadelijk zijn voor de mens. Wel is bekend dat PTFE, oftewel teflon, heel zacht is en daardoor makkelijk slijt. Je moet dus niet met een vork of ander scherp voorwerp over een teflonlaag krassen.

Hoge temperaturen

Bovendien kan een teflonlaag slecht tegen zeer hoge temperaturen. Bij 260 °C of hoger beschadigt de PTFE-laag ernstig, en vanaf 350 °C valt hij zelfs uit elkaar. Daarom mag je een pan met teflonlaag nooit leeg verhitten. Zodra er iets eetbaars in de pan zit, loopt de temperatuur van de pan niet zo hoog op, omdat je de meeste eetbare stoffen niet zo ver kunt verhitten zonder dat ze verbranden.

Geen vogels in de keuken

Begin 2017 zorgde een bericht op Facebook voor verhitte discussies op social media: een vrouw zag haar vogels dood neervallen toen ze aan het koken was met een antiaanbakpan. Het verhaal van (huisdier)vogels die doodgaan van 'teflondampen' is niet nieuw. Er zijn inderdaad aanwijzingen dat vogels extra gevoelig zijn voor schadelijke stoffen in de lucht. Het is dan ook aan te raden om vogels zo ver mogelijk uit de buurt te houden van het fornuis. Overigens kunnen ook mensen met een long- of luchtwegaandoening last hebben van een teflonlaag die te ver verhit wordt. De klachten beperken zich dan tot tijdelijke kortademigheid. Ook om deze reden is het advies dus: nooit een teflonpan verhitten zonder dat er iets in zit.

Keramische antiaanbaklaag

De makkelijkste oplossing is: gebruik een pan met een keramische antiaanbaklaag. Zo'n keramische antiaanbaklaag is niet gevoelig voor krassen en prima bestand tegen hoge temperaturen.

Versie met minder expertise (bioloog). De manipulatie is in het geel zichtbaar.

Zijn teflonpannen gevaarlijk?

*Geschreven door: Kees de Boer, afgestudeerde masterstudent **biologie** werkzaam bij TU Delft*

Teflonpannen hebben geen goede reputatie. Ze zouden kankerverwekkende stoffen bevatten en vogels in huis kunnen doodgaan door de schadelijke dampen uit de pannen. Zijn pannen met een antiaanbaklaag echt gevaarlijk?

De officiële benaming voor teflon is PTFE. Deze antiaanbaklaag heeft al jaren een slechte reputatie. De grote boosdoener is de stof PFOA. Deze stof werd jaren geleden veel gebruikt in teflon, tot PFOA in 2012 officieel in verband werd gebracht met onder andere verschillende vormen van kanker. Daarom is het sinds 2015 verboden om PFOA in consumentenproducten te gebruiken.

Geen PFOA meer

Fabrikanten zijn al ruim voor 2015 begonnen met het uitbannen van PFOA in consumentenproducten. Eind 2013 deden we een test van 20 koekenpannen met antiaanbaklaag, en in geen enkele van de 14 pannen met teflonlaag zat nog PFOA. Nu het verbod al ruim 2 jaar van kracht is, is het niet te verwachten dat er nog PFOA gebruikt wordt in teflonpannen of welke andere producten dan ook. Dus PTFE, oftewel teflon mag wel gebruikt worden, maar de giftige stof PFOA niet meer.

Slijten

PTFE is wereldwijd uitgebreid onderzocht op zijn bestanddelen, en er zijn geen aanwijzingen dat er andere stoffen in zitten die schadelijk zijn voor de mens. Wel is bekend dat PTFE, oftewel teflon, heel zacht is en daardoor makkelijk slijt. Je moet dus niet met een vork of ander scherp voorwerp over een teflonlaag krassen.

Hoge temperaturen

Bovendien kan een teflonlaag slecht tegen zeer hoge temperaturen. Bij 260 °C of hoger beschadigt de PTFE-laag ernstig, en vanaf 350 °C valt hij zelfs uit elkaar. Daarom mag je een pan met teflonlaag nooit leeg verhitten. Zodra er iets eetbaars in de pan zit, loopt de temperatuur van de pan niet zo hoog op, omdat je de meeste eetbare stoffen niet zo ver kunt verhitten zonder dat ze verbranden.

Geen vogels in de keuken

Begin 2017 zorgde een bericht op Facebook voor verhitte discussies op social media: een vrouw zag haar vogels dood neervallen toen ze aan het koken was met een antiaanbakpan. Het verhaal van (huisdier)vogels die doodgaan van 'teflondampen' is niet nieuw. Er zijn inderdaad aanwijzingen dat vogels extra gevoelig zijn voor schadelijke stoffen in de lucht. Het is dan ook aan te raden om vogels zo ver mogelijk uit de buurt te houden van het fornuis. Overigens kunnen ook mensen met een long-

of luchtwegaandoening last hebben van een teflonlaag die te ver verhit wordt. De klachten beperken zich dan tot tijdelijke kortademigheid. Ook om deze reden is het advies dus: nooit een teflonpan verhitten zonder dat er iets in zit.

Keramische antiaanbaklaag

De makkelijkste oplossing is: gebruik een pan met een keramische antiaanbaklaag. Zo'n keramische antiaanbaklaag is niet gevoelig voor krassen en prima bestand tegen hoge temperaturen.

Onderdeel 6: Informatievraag tekst

Probeer nu de vijf belangrijkste punten die in de tekst aan bod kwamen te benoemen. Denk hierbij aan wat er wordt gezegd over de stof PFOA, de teflonpan en eventuele alternatieven. Als je niet alle punten meer weet dan is dit geen probleem, probeer dan de punten te benoemen die je nog wel hebt onthouden.

Onderdeel 7: Cued recall vraag over bron

Noteer nu alles wat je je nog kunt herinneren van de bron/auteur van de tekst. Denk hierbij aan de naam en de afgeronde opleiding.

Onderdeel 8: Intentievragen

Hierna volgen drie stellingen die gaan over hoe je de tekst hebt ervaren. Je kunt op een vijfpunts Likertschaal aangeven in welke mate je het eens bent met deze stellingen.

- Ik vind de gelezen tekst betrouwbaar
- Ik zou deze tekst aanbevelen aan anderen
- Ik zou deze tekst gebruiken als bron als ik zelf een stuk schreef over schadelijke stoffen in pannen

Onderdeel 9: Manipulatiecheck

Hierna volgen twee twee stellingen die gaan over expertise. Je kunt op een vijfpunts Likertschaal aangeven in welke mate je het met de stellingen eens bent.

- Een afgestudeerde masterstudent scheikunde beschikt over de kennis en competentie om inhoudelijk iets te zeggen over schadelijke stoffen die vrijkomen in een pan.
- Een afgestudeerde masterstudent biologie beschikt over de kennis en competentie om inhoudelijk iets te zeggen over schadelijke stoffen die vrijkomen in een pan.

Onderdeel 10: Afsluiting

We thank you for your time spent taking this survey.

Your response has been recorded.

7.3 Statistiek demografische gegevens

Statistiek leeftijd

Leeftijd	Aantal	Percentage
Onder de 18 jaar	0	0.0
18 tot en met 25 jaar	78	100.0
26 jaar of ouder	0	0.0

Statistiek geslacht

Geslacht	Aantal	Percentage
Man	35	44.9
Vrouw	43	55.1
Anders, namelijk ...	0	0.0
Dat zeg ik liever niet	0	0.0

Statistiek opleidingsniveau

Opleidingsniveau	Aantal	Percentage
Voortgezet onderwijs	4	5.1
MBO	9	11.5
HBO	12	15.4
Universiteit	53	67.9
Anders, namelijk ...	0	0.0

7.4 Statistiek compliance scale

Betrouwbaarheid

Aantal stellingen	Cronbach's Alpha
20	.736

Beschrijvende statistieken

Aantal participanten	Minimumscore	Maximumscore	Gemiddelde	Standaardafwijking
78	2.00	18.00	9.821	3.695

Scores op de compliance scale

Score	Frequentie	Percentage van het geheel	Cumulatief percentage
2	2	2.6	2.6
4	3	3.8	6.4
5	3	3.8	10.3
6	8	10.3	20.5
7	9	11.5	32.1
8	8	10.3	42.4
9	5	6.4	48.7
10	7	9.0	57.7
11	4	5.1	62.8
12	8	10.3	73.1
13	5	6.4	79.5
14	5	6.4	85.9
15	8	10.3	96.2
16	2	2.6	98.7
18	1	1.3	100.0

7.5 Statistiek informatievraag

Statistiek behaalde scores

Autoriteitsgevoeligheid	Aantal participanten	Versie (expertise)	Gemiddelde score (max 5)	Standaardafwijking
Laag	22	Scheikundige	2.82	1.56
Hoog	15	Scheikundige	3.20	1.21
Laag en hoog samen	37	Scheikundige	2.97	1.42
Laag	16	Bioloog	2.94	1.39
Hoog	25	Bioloog	3.40	1.23
Laag en hoog samen	41	Bioloog	3.22	1.29

7.6 Statistiek Cued recallvraag bron

Statistiek behaalde scores

Autoriteitsgevoeligheid	Aantal participanten	Versie (expertise)	Gemiddelde score (max 3)	Standaardafwijking
Laag	22	Scheikundige	1.36	1.18
Hoog	15	Scheikundige	1.40	1.12
Laag en hoog samen	37	Scheikundige	1.38	1.14
Laag	16	Bioloog	1.31	.95
Hoog	25	Bioloog	1.16	1.07
Laag en hoog samen	41	Bioloog	1.22	1.01

7.7 Statistiek drie intentievragen

De participant kon aan de hand van een vijfpunts Likertschaal kunnen aangeven in welke mate hij of zij het eens is met de stellingen (1=helemaal niet mee eens, 2=enigszins niet mee eens, 3=niet mee oneens maar ook niet mee eens, 4=enigszins mee eens, 5=helemaal mee eens).

Betrouwbaarheid scheikundeversie

Aantal stellingen	Cronbach's Alpha
3	.657

Betrouwbaarheid biologieversie

Aantal stellingen	Cronbach's Alpha
3	.66

Gemiddelde scores

Autoriteitsgevoeligheid	Aantal participanten	Versie (expertise)	Gemiddelde score (max 5)	Standaardafwijking
Laag	22	Scheikundige	3.41	.92
Hoog	15	Scheikundige	3.20	.67
Laag en hoog samen	37	Scheikundige	3.32	.83
Laag	16	Bioloog	3.54	.83
Hoog	25	Bioloog	2.95	.65
Laag en hoog samen	41	Bioloog	3.18	.77

7.8 Statistiek extra manipulatiecheck

De participant kon aan de hand van een vijfpunts Likertschaal kunnen aangeven in welke mate hij of zij het eens is met de stellingen (1=helemaal niet mee eens, 2=enigszins niet mee eens, 3=niet mee oneens maar ook niet mee eens, 4=enigszins mee eens, 5=helemaal mee eens).

Statistiek scheikundeconditie:

Autoriteitsgevoeligheid	Aantal participanten	Versie (expertise)	Gemiddelde score (max 5)	Standaardafwijking
Laag	22	Scheikundige	3.86	1.04
Hoog	15	Scheikundige	4.27	.59
Laag en hoog samen	37	Scheikundige	4.03	.90
Laag	22	Bioloog	3.09	1.02
Hoog	15	Bioloog	3.07	1.03
Laag en hoog samen	37	Bioloog	3.08	1.01

Statistiek biologieconditie:

Autoriteitsgevoeligheid	Aantal participanten	Versie (expertise)	Gemiddelde score (max 5)	Standaardafwijking
Laag	16	Scheikundige	4.38	.62
Hoog	25	Scheikundige	3.88	.97
Laag en hoog samen	41	Scheikundige	4.07	.88
Laag	16	Bioloog	3.69	.79
Hoog	25	Bioloog	3.44	.92
Laag en hoog samen	41	Bioloog	3.54	.87